

YLITORNION KUNTASTRATEGIA MEÄN VÄYLÄ

Väylä Meän Väyläle

Meän Väylä on Ylitornion kuntastrategia, jonka tehtävänä on auttaa kuntaa ja kuntalaisia varautumaan sekä kunnan rajojen sisällä että rajojen ulkopuolelle tapahtuviin muutoksiin. Esimerkiksi ikärakenteen muutos, maakunta- sekä sosiaali- ja terveystoimenuudistus ja globaalin talouden kehitys edellyttävät Ylitornion kunnalta uudistuksia, jotta kunta on itsenäinen ja palvelut voidaan turvata.

Meän Väylän tarkoitus on näyttää suunta, johon kunnan toiminnalla pyritään. Meän Väylä ohjaa arjen johtamista ja on lähtökohtana vuosittaiselle talous- ja toimintasuunnittelulle sekä kunnan toiminnalle. Meän Väylän tavoitteena on jatkossakin taata kuntalaisille laadukkaat peruspalvelut.

Meän Väylässä esitetään kunnan toiminnan painopistealueet: kuntalainen ja palvelut, elinvoima ja yrittäjäyys, yhteisöllisyys ja osallisuus, talous ja henkilöstö sekä elämänkaarimalli. Käyttötalousoosassa esitetään tulosalueittain toimenpiteitä, jotka perustuvat toiminnan painopistealueisiin.

Meän Väylä ja muut kunnan suunnitelmat

Kunnalla on voimassa useita lakisääteisiä ja kunnan vapaaehtoisesti tekemiä suunnitelmia. Esimerkiksi Ylitornion elinkeino-ohjelmassa, maankäyttö- ja elinvoimastrategiassa sekä hyvinvointikertomuksessa linjataan kunnan tavoitteita tuleviksi vuosiksi. Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma ohjaavat toimintaa vuositasolla.

Meän Väylä ohjaa muiden suunnitelmien tavoitteita toiminnan painopistealueiden suuntaan. Muut kunnan suunnitelmat eivät saa olla ristiriidassa Meän Väylän tavoitteiden kanssa.

Sanastoa

Väylä = Kulkureitti, polku tulevaisuuteen. Tornionlaakson tunnetuin väylä on Tornionjoki, mutta tässä yhteydessä väylä tarkoittaa myös teitä, rautatietä, vesireittejä ja tietoverkkoja ja älyliikennettä

Meän Väylä = Ylitornion strategia

Toimenpide = Konkreettinen asia, jonka tekeminen auttaa meitä Väylällä eteenpäin

Kuntaorganisaatio = Ylitornion kunnan henkilöstö ja luottamushenkilöt

Mistäkhään met tulema, mihinkhään met menemä = Toimintaympäristön analyysi

Mistäkhään met tulema, mihinkhään met menemä

Mistäkhään met tulema

Ylitornion kunnan historia kytkeytyy tiiviisti naapurikunta Övertorneån ja koko Tornionlaakson alueen historiaan.

Vuodelta 1482 peräisin olevassa asiakirjassa mainitaan ensi kerran Matarengissa ollut Särkilahden kappeli, jonka katsotaan olevan Övertorneån(-Ylitornion) seurakunnan alkujuuri. Omaksi seurakunnakseen Övertorneån alue erotettiin Tornion kunnasta vuonna 1606. Seurakunnan ja kunnan hallinto olivat tuolloin yhdessä ja kirkolliskokous johti kunnan toimintaa. Kunnan rajana oli etelässä Tornion kunta, Jukkasjärvi lännessä, pohjoisessa Enontekiö ja idässä Kemi.

Yhteiselo Ruotsin kanssa päättyi Haminan rauhaan vuonna 1809, jolloin rauhanehdoissa määritelty valtakunnanraja jakoi Övertorneån kahteen osaan: Tornionjoen itäpuolelle jäi Suomen Ylitornio ja länsipuolelle entinen emäkunta Övertorneå. Suomen kuntalaitos perustettiin 1865, jonka jälkeen Ylitornion kunnallishallinto erotettiin seurakunnasta. Ylitornion pitäjään kuuluivat tuolloin vielä pohjoisimpina kylinä Turtolan (nykyisen Pellon) kappeliseurakunta ja Kolarin saarnahuonekunta.

Yhteisestä historiasta johtuva yhteinen kulttuuriperintö ja peräpohjolan murre, meänkieli, elävät Tornionlaakson alueella edelleen vahvana.

Maantieteellisesti Ylitornio ja koko Tornionlaakso ovat olleet tärkeässä roolissa jo vuosisatoja. Maupertuis`n mittausten 1700-luvulla ja Struven mittausten 1800-luvulla tarkoituksena oli selvittää maapallon kokoa ja muotoa. Struven ketjun Aavasaksan mittauspiste on nykyisin UNESCO:n maailmanperintökohde.

Aavasaksa, keskiyön aurinko ja juhannusjuhlat ovat olleet matkailunähtävyyksiä jo pitkään. Vaaran huipulla sijaitseva Keisarinmaja on rakennettu 1800-luvulla. Aavasaksan juhannusjuhlien kävijähuippu on ollut jopa 30 000 henkeä.

Nykyisen Ylitornion kunnan pinta-ala on noin 2 200 km², josta vajaat 200 km² on vesistöä.

Missäkhään met olema

Ylitornion kuntalaiset ovat aktiivista väkeä. Tämän todistaa sekä yritystoiminnan että yhdistystoiminnan määrä. Yritystoiminnan edellytyksiin vaikuttaa merkittävästi myös Ruotsin Övertorneån alueen väestöpohja. Kunnassa on paljon kyläseuroja, liikunta- ja muita järjestöjä ja niiden toiminta on vilkasta. Järjestöt toimivat aktiivisesti eri puolilla kuntaa. Myös kunnan tuottamia liikunta- ja kulttuuripalveluita on tarjolla laajalti.

Maantiede on Ylitorniolle suotuisa. Luonto tarjoaa kuntalaisille ja vieraille kauniita maisemia ja mahdollisuuksia monipuoliseen harrastamiseen. Välimatkat lähialueiden kaupunkeihin ja erityisesti Ruotsiin ovat lyhyet. Revontulentie eli valtatie 21 / E8 tuo kuntaan suuren kauttakuliikenteen.

Ylitorniolaiset pitävät kuntaansa rauhallisena ja turvallisena asuinpaikkana. Vanhanajan yhteisöllisyys ja naapuriapu ovat voimissaan erityisesti kuntakeskuksen ulkopuolella. Toisaalta varsinkin ympäristökylien väestö vähenee ja ikääntyy.

Ylitornion väestö on vähentynyt tasaisesti 1980-luvulta saakka. Viime vuosina kuntalaisten keski-ikä on kääntynyt nousuun. Kunnan on panostettava elinkeinoelämään ja elinvoimaisuuteen, jotta kehityssuunta saadaan muutettua.

Tässä met olema hyviä

Ylitornion kuntakuva on hyvä ja kunnassa vallitsee hyvä päätöksenteko- ja työilmapiiri. Kunnan hyvä maine vaikuttaa positiivisesti esimerkiksi henkilöstön saatavuuteen ja yhteistyömahdollisuuksiin.

Kunnan henkilöstö on osaavaa, koulutettua ja motivoitunutta. Kunnan hyvä taloustilanne on mahdollistanut henkilöstön kouluttautumisen ja työvälineiden ja työtilojen ajanmukaisuuden.

Pätevää henkilöstöä on ollut saatavilla useimmissa ammattiryhmissä ja työntekijöitä on kuntalaisten palvelutarpeeseen nähden riittävästi. Yhteistyö hallintokuntien sisällä koetaan toimivaksi ja työntekijöiden yhteishenki hyväksi.

Näitä met parannamma

Kunnan hallintokuntien välistä yhteistyötä on edelleen mahdollista kehittää esimerkiksi osastojen välistä toimintaa ja vuoropuhelua lisäämällä. Panostamalla henkilöstöhallintoon ja erityisesti rekrytointiin ja työhyvinvointiin voidaan varmistaa osaavan ja motivoituneen henkilöstön saatavuus myös jatkossa. Huomiota on kiinnitettävä varsinkin henkilöstön sairauspoissaoloihin, suureen eläköitymiseen sekä muutamien erityisalojen rekrytointivaikeuksiin.

Organisaation kykyä sopeutua tuleviin uudistuksiin on parannettava ennakoimalla muutoksia ja lisäämällä henkilöstön osaamista.

Palvelujen ostamisella on mahdollista hankkia sellaista erityisasiantuntemusta, jota ei pienessä kunnassa voida ylläpitää omin voimin. Ostopalveluiden käyttö vaatii hankinta-osaamisen kehittämistä.

Mihinkhään met menemä

Suomen kuntakenttä on tällä hetkellä laajassa murroksessa. Maakunta- sekä sosiaali- ja terveystoimenuudistus muuttaa kuntien toimintaedellytyksiä lähivuosina useilla eri tavoilla.

Ylitornion kunnanvaltuusto on linjannut, että kunta säilyy itsenäisenä.

Ylitornion kunnan on tärkeä valmistautua monin eri tavoin tuleviin muutoksiin. Muutokset tulevat vaikuttamaan merkittävästi mm kunnan tukipalveluihin kiinteistöihin ja henkilöstön asemaan.

Muutoksiin tullaan valmistautumaan kehittämistyöskentelyjen kautta.

Meän mahollisuuet

Ylitornio sijaitsee maantieteellisesti keskeisellä paikalla. Yhteistyölle on mahdollisuuksia lähikuntien kanssa ja valtakunnan rajan yli. Myös kuntaorganisaation sisäisen yhteistyön lisäämisellä voidaan saavuttaa paljon.

Elinkeinoista Ylitornion vahvuutena on perinteisesti ollut alkutuotanto, maa- ja metsätalous. Ylitornio on vahvan maatalouden alue. Merkittäviä elinkeinoja ovat mm. kauppa, teollisuus, rakennus- ja liikenneala sekä matkailuala. Uusia mahdollisuuksia antavat lupaavat kaivosesiintymät Rompaksen alueella.

Kunnanvaltuusto ja kunnan päätöksenteko sekä kunnan henkilöstö nauttivat kuntalaisten luottamusta. Kunnan luottamushenkilöt ja henkilöstö puhaltavat yhteen hiileen. Tämä helpottaa päätöksentekoa ja palvelujen järjestämistä.

Meän uhkakuvat

Henkilöstön saatavuuden osalta tiettyjen ammattikuntien rekrytoinnissa on haasteita valtakunnallisesti. Kunnan henkilöstön nopea eläköityminen lisää rekryointitarvetta entisestään.

Väestön väheneminen erityisesti kuntakeskuksen ulkopuolelta lisää palvelujen tuottamisen kustannuksia. Useiden palvelujen tuottamisen kustannukset kasvavat harvan asutuksen myötä.

Valtion lähipalveluiden väheneminen ja palveluiden siirtyminen verkkoon lisää kuntaan kohdistuvaa palvelutarvetta.

Arvot

Ylitornion kunnan arvot tiivistyvät sanoihin **Yrittävä, Luotettava, Innostava.**

Yrittävä

Ylitornion kunta on yritysmuoniteinen. Kunta tukee yrittäjyyttä ja yrittäjien toimintaedellytyksiä. Kunta kehittää toimintaansa aktiivisesti.

Luotettava

Ylitornion kunta on luotettava palvelujen järjestäjä. Kuntalaiset saavat palvelut luvatussa ajassa ja luvatussa tavalla. Kunnan viestintä on aktiivista ja totuudenmukaista.

Innostava

Ylitorniolaiset ovat aktiivista väkeä. Kunta tukee ja kannustaa kuntalaisten osallistumista harrastustoimintaan, järjestötoimintaan ja kunnallisdemokratiaan.

Visio

Ylitornion kunta on aktiivinen verkostojen hyödyntäjä ja toimii laajassa kumppanuudessa niin elinkeinoelämän, kolmannen sektorin kuin asukkaiden kanssa.

Kunta on tulevaisuuttaan ennakoiva uudistaja, joka kykenee strategisiin valintoihin.

Menestymme ja löydämme yhdessä reitit hyvinvointiin ja sujuvaan arkeen.

Toiminnan painopistealueet

Kuntalainen ja palvelut

Elinvoimaisessa kunnassa kuntalainen voi hyvin ja saa laadukkaita palveluja. Kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta keskeisiä peruspalveluita ovat mm. sosiaali- ja terveystyöpalvelut ja koulutuspalvelut. Kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin tarvitaan kuitenkin muitakin palveluita.

Painopistealueet:

- turvataan lähipalvelut
- ehkäistään syrjäytymistä ja eriarvoistumista, tuetaan osallisuutta
- varmistetaan laadukas kasvun ja oppimisen tuki
- huolehditaan, että kuntalainen saa riittävät palvelut asuinpaikasta riippumatta

Elinvoima ja yrittäjyys

Elinvoiman edistämisessä on keskeisintä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan edellytysten kehittäminen. Kunta luo edellytyksiä olemassa olevalle yritystoiminnalle sekä luo mahdollisuuksia uudelle yritystoiminnalle.

Painopistealueet:

- Alkutuotanto. Ylitornio on vahva maa- ja metsätalouden alue.
- Aavasaksan alueen toiminnan kehittäminen ympärivuotiseksi
- Ainiovaaran alueen kehittäminen monipuoliseksi liikunta- ja vapaa-ajankeskukseksi
- Matkailu-, kauppaa-, teollisuus sekä kaivospalveluyrityksille nostetta liiketoimintaan
- Yrityspalvelu tarjoaa kaikille Ylitorniolla toimiville yrittäjille ja yrittäjäksi aikoville henkilöille kattavat liiketoiminnan kehittämisspalvelut koko yrityksen elinkaaren ajan. Neuvontapalvelut ovat toimialueen asiakkaille maksuttomia.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Aktiiviset kuntalaiset huolehtivat toisistaan ja osallistuvat yhteiseen toimintaan. Kuntalaiset osallistuvat kuntayhteisön kehittämiseen useilla eri tavoilla, esimerkiksi osallistumalla kunnallispolitiikkaan, kylätoimintaan tai järjestötoimintaan.

Tavoitteena on, että ylitorniolaiset pitävät huolta itsestään, toisistaan, ja ympäristöstään.

Painopistealueet:

- kannustetaan järjestötoimintaa
- aktivointityötä tehdään monin eri tavoin
- kannustetaan kylien ja kyläyhteisöjen kehittämistoimintaa, erityisesti kyläpuulaakin toimintaa
- kannustetaan järjestöjä palvelujen tuottamista tukevaan toimintaan

Talous ja henkilöstö

Tasapainossa oleva kuntatalous on kaiken toiminnan pohja.

Johtaminen ja esimiestyö ovat toiminnan onnistumisen kannalta keskeisessä roolissa. Kunnassa johtovastuu jakaantuu luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken. Yhdessä tekemisen kulttuuri rakentuu avoimen keskustelukulttuurin ja selkeän vastuunjaon myötä.

Kunnan palveluja tuottaa pääasiassa kunnan palveluksessa oleva henkilöstö. Henkilöstön saatavuus, osaaminen ja motivaatio varmistavat edellytykset järjestää laadukkaita palveluita.

Painopistealueet:

- tasapainoinen kuntatalous
- laadukas esimiestyö
- henkilöstön osaaminen
- tuloksellinen ja toimiva yhteistyö kuntaorganisaatiossa
- hallinnon, palvelutuotannon ja kiinteistökannan sopeuttaminen palvelutarpeisiin
- varautuminen tuleviin isoihin muutoksiin

Elämänkaarimalli

Elämänkaarimallin mukainen ajattelu tarkoittaa, että palveluiden ja toiminnan järjestämisen lähtökohtana ovat ikäryhmille tyypilliset tarpeet.

Elämänkaarimallin mukaisesti järjestetty toiminta tarkoittaisi, että tietty ikäryhmä saa tyypillisesti tarvitsemansa palvelut yhden tulosalueen tuottamina.

Painopistealueet:

- Lapset ja nuoret: Syrjäytymisen ehkäisy
- Työikäiset: Yrittäjäyys, työllisyys, myös tuettu työllisyys, paluumuutto
- Ikäihmiset: Aktiivisuuden ja kotona asumisen tukeminen

